

**Stichting Kartuizerklooster
Sinte Sophia van Constantinopel**

PROJECTBESCHRIJVING 15 juli 2010

TITEL: "KARTUIZERKLOOSTER ONTHULT GEHEIMEN AAN DE DOMMEL"

1. INLEIDING

1.1. Samenvatting project

Vanuit juist ontdekte nieuwe bronnen en reeds aanwezige bronnen wordt de totale kennis van Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel (gesticht in Olland) verwerkt in een publieksvriendelijke en wetenschappelijk verantwoorde uitgave en in een aantal lezingen. Ook wordt van de juist ontdekte bronnen een inventaris gemaakt zodat ook in de toekomst de bronnen en de verworven kennis gebruikt kunnen worden. Deze kennis wordt tijdens de uitvoering van dit project gebruikt voor het realiseren, in samenwerking met (professionele en niet-professionele) kunstenaars en ondernemers, van specifieke innovatieve productmarktcombinaties en het realiseren van een aantal objecten die de huidige kartuizerrelicten in het huidige landschap beter leesbaar maken zodat de beleefbaarheid van het landschap voor toeristen en lokale bewoners stijgt. (Oude) cultuurhistorie en (nieuwe) vormgeving wordt ten dienste van de toekomst en de beleefbaarheid gecombineerd. Het kartuizerklooster is dé verbinding tussen de nog aanwezige relicten onderling en het verbindt de relicten met de geschiedenis.

1.2. Inleiding & aanleiding

Kloosterorden en het daarbij behorende kloostergebouw en omliggende gebruiksgronden zijn belangrijke historische componenten van het Meierijlandschap. De relicten van deze landschappen worden nu door de "Streekraad Het Groene Woud en De Meierij" tot de kernkwaliteiten van het "Nationaal Landschap Het Groene Woud" gerekend. Kartuizerkloosters zijn altijd zeldzaam geweest vanwege de hoge kosten die nodig waren voor hun stichting. Het kartuizerklooster dat in 1465 gesticht is in Olland (Sint-Oedenrode) aan de Dommel is al jarenlang een bron van vele plaatselijke verhalen. Binnen Sint-Oedenrode, maar zeker binnen Olland is de kloosterstichting wellicht de belangrijkste lokale historische gebeurtenis. De meest strenge contemplatieve kloosterorde ging zich vestigen in het gebied tussen Kasteren en Olland. Deze stichting van Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel heeft de omgeving flink beïnvloed door het exploiteren van kartuizerhoeves en de ontginning van gebieden tussen de Dommel en de Geelders. Een zeer groot gebied in Olland en Kasteren was destijds door de Bossche kanunnik Ludolph van de Water geschonken aan de kartuizers. Het klooster zelf is verdwenen maar het kartuizereigendom is tot ver in de 17de eeuw gebleven. Enkele kartuizerhoeves en ontginningskenmerken zijn nog zeer gaaf aanwezig en behoren nu tot dé beleefbare kernkwaliteiten van Het Groene Woud. Tot voor kort had men de indruk dat het kloosterarchief door de vele verhuizingen grotendeels verdwenen was. Onlangs bleek onverwacht dat veel belangrijke documenten nog aanwezig zijn zodat de vele vragen rondom het klooster opgelost zouden kunnen worden. Zo is onder andere de stichtingsakte boven water gekomen. Helaas zijn de vele

oude documenten ongeordend en niet geïnventariseerd en dus voor latere onderzoekers moeilijker bruikbaar en traceerbaar. Dit project probeert via gedegen onderzoek de echte informatie boven water te krijgen zodat alle vragen opgelost worden en het probeert deze informatie te gebruiken voor de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten. Ook wordt een professionele archiefinventarisatie gemaakt. Het klooster verhuisde vanuit Olland naar Den Dungen en later naar Vught (waar de kloosterlingen wél een hele tijd bleven). Ook daar zijn (beperkte) relictten aanwezig. Een andere belangrijke taak van dit project is om ook de beleving van religie (toegespitst op kloosters & kloosterleven) in beeld te brengen. Vele honderden jaren heeft het religieuze leven het dagelijkse leven van onze voorouders bepaald en dit is ook in het landschap zichtbaar gemaakt. Deze cultuurhistorische bouwstenen zijn ook voor de toekomst van belang omdat ze juist mede de huidige identiteit van Het Groene Woud bepalen. Voor een korte geschiedenis van klooster Sinte Sophia van Constantinopel zie bijlage 5.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2.1.1. Inleiding

Het project is een uitwerking van de verschillende doelstellingen van de verschillende programma's die voor o.a. nationaal landschap Het Groene Woud gelden. In bijlage 4 is deze relatie verder beschreven.

2.1.2. Inleiding / Huidige kartuizerrelictten in Het Groene Woud

De kartuizers zijn al lang vertrokken maar hun vroegere aanwezigheid is nog erg goed beleefbaar. Kartuizerhoeve Het Groot Duijfhuijs op Kasteren werd in 2003 verkozen tot dé Brabantse boerderij in het jaar van de boerderij. De boerderij en de bijbehorende gronden hebben waarschijnlijk sinds de stichting in 1465 als een geheel gefunctioneerd. Een andere kartuizerhoeve is nog aanwezig aan de Goorstraat in Boxtel en eentje is nog aanwezig in Esch. De onlangs opgedoken documenten bevatten veel informatie over deze hoeves. De Geelders bestaan op dit moment uit een SBB-gedeelte en een Marggraff-gedeelte. Het Marggraff-gedeelte (ruim 100 hectare) is rechtstreeks voortgekomen uit de kartuizereigendommen (Bosschenaar Pieter Lus kocht deze gronden de zgn. "steenoven" van de kartuizers; zijn naam leeft nog voort in de Luussedreef, een mooie laan in de Geelders). Deze kartuizergronden bevatten nog zeer gave grenswallen, witterplekken (om stammen te witteren, een conserveringsmethode) en vele rabatten. In Vught is aan de Taalstraat nog een "kloosterpoort" en er zijn nog archeologische resten van het klooster aanwezig. Als via de documenten de exacte plek van de kloosterstichting gevonden wordt dan worden daar ook archeologische resten verwacht.

2.2. Partners en doelgroepen

2.2.1. Uitvoerende partners met projectverantwoordelijkheid

Samenwerking is een belangrijk onderdeel van dit project. Allereerst om een kwalitatief hoogwaardige publicatie te maken. Voor het onderzoek (zie product 1) wordt er nauw samengewerkt met het schrijverscollectief 'Broneditie kartuizers van Sint Sophia' en met VZW Cartusiana (netwerk van kartuizerkenners, zie: <http://cartusiana.org/>). Zowel het onderzoek als het deelproject "inventaris" (zie product 2) worden door de Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel getrokken. Voor product 2 zal dat in samenwerking geschieden met het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum) te 's-Hertogenbosch. (zie <http://www.bhic.nl>)

Voor het realiseren van de productmarktcombinaties (zie product 4) zal "Stichting Roois Cultureel Erfgoed" (RCE) als partner optreden. RCE zal dit deelproject trekken. Bij de uitvoering van dit deelproject zullen met name professionele en plaatselijke & regionale kunstenaars en ondernemers en hun organisaties uitgenodigd worden de PMC's mede te ontwikkelen en op te pakken. Bij de totstandkoming zullen ook zij betrokken worden. Voor o.a.

het landschappelijke gedeelte (zie product 3) zal Stichting Het Groene Woud in uitvoering" (SHGWiu) als partner optreden. SHGWiu zal dit deelproject trekken. BHIC, VZW Cartusiana, RCE, SHGWiu zijn partners van Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel welke ieder een gedeelte van de uitvoering verzorgen.

2.2.2. Participerende partners

Behalve uitvoerende partners zijn er ook andere participerende partners. Brabants Landschap en de Marggraff-stichting zijn de eigenaren van het kartuizer-erfgoed en hebben aangegeven graag betrokken te worden. Lokale heem- en kunststichtingen e.d. zoals o.a. Stichting tot Behoud Cultuurhistorisch Erfgoed Liempde, Stichting Kunstlicht Boxtel, Heemkundekring Kèk Liemt, Heemkundekring Boxtel, Kunststichting Sint-Oedenrode, Heemkundekring "De Kleine Meierij", dorpsraad Olland, dorpsraad Liempde, Heemkundevereniging "Op die Dungen" en Heemkunde Kring De Oude Vrijheid (Sint-Oedenrode), zijn gevraagd om mee te denken.

Een flink aantal lokale groepen (kunst & heemkunde) heeft inmiddels al aangegeven geïnteresseerd te zijn (zie bijlage 2) en wil daadwerkelijk betrokken zijn bij de realisatie van het totale project. Een enkeling heeft behalve vrijwilligersparticipatie ook financiën toegezegd. Voor met name het verder brengen van de "opgegraven" kennis zijn deze lokale groepen van belang. Aangezien wij de producten van het project via de centrale website van Het Groene Woud willen communiceren zien wij ook de streekraad als een participerende partner. De gegevens die boven water komen zijn bouwstenen van het gehele kernkwaliteitenconcept van "Streekraad Het Groene Woud De Meierij". Wij zoeken binnen het project ook samenwerking met andere projecten. Zo biedt het Streekraad project "sociale innovatie religieus erfgoed" zeker kansen, o.a. via de cursussen die daarin gegeven worden. Projecten zoals "Romeinen in Het Groene Woud" van de VVV en "het digitaal oorkondenboek van Stichting Brabantse Bronnen, spelen weliswaar in een andere tijd maar kunnen daardoor voor ons project inspiratiebron zijn. Met deze regionale projecten wordt samenwerking gezocht en de eerste contacten zijn al gelegd met het streekraadproject en met de Stichting Brabantse Bronnen. Wij kunnen ook zeker een goed bijdrage leveren aan de geplande cultuurhistorische waardekaarten ten dienste van de gemeentelijke erfgoedplannen binnen Het Groene Woud.

2.2.3. Gemeenten

Het betreft vooral de huidige gemeenten Boxtel, Haaren, Sint-Oedenrode en Vught. In elke gemeente is een bijzonder aspect van de kloostergeschiedenis aan te wijzen en zijn relictten nog beleefbaar. Voor Sint-Oedenrode is de ontstaansplek het belangrijkste, voor Boxtel de beide kartuizerhoeven, voor Haaren (Esch) de kartuizerhoeve en voor Vught Sophiaburg (Taalstraat) met zijn poort.

Juist ondernemers in die 4 gemeenten worden uitgenodigd en uitgedaagd om mee te denken over de PMC's. Uiteraard zijn deze gemeenten, gezien hun erfgoedbeleid, ook erg geïnteresseerd in de publicatie. Per gemeente is ook via eerdere publicaties aandacht besteed. In Sint-Oedenrode was dat Wiro Heesters, in Boxtel was het drs. Jean Coenen en de website van de Heemkundekring (zie <http://www.heemkundeboxtel.nl>). In Vught heeft Tessy van Rossum een uitgebreid artikel gepubliceerd in de Vughtse Historische Reeks. De gemeenten zijn ook uitgenodigd worden te participeren. De gemeenten Vught, Sint-Oedenrode en Boxtel hebben reeds een positieve reactie gegeven en leveren ook een financiële bijdrage. Van Haaren wordt ook een positieve reactie verwacht.

2.2.4. Ondernemers & kunstenaars

De PAC van Streekraad Meierij & Het Groene Woud stelde in haar vergadering van 6 januari 2010 via haar brief van 8 januari 2010 vragen over ondernemersparticipatie en het programma "Schatten in Brabant" vroeg via een persoonlijk gesprek aandacht voor met name professionele kunstenaars en koppeling met andere beleidsvelden. Daarom is het initiatief genomen om vóóraf de start van dit project contact te zoeken met potentiële

belangstellende-ondernemers en (professionele) kunstenaars en hun organisaties. Ondernemers en kunstenaars blijken erg actief te willen meedenken en meewerken aan de uitwerking van de innovatieve productmarktcombinaties. In bijlage 1 is aangegeven welke ondernemers/kunstenaars op dit moment al positief gereageerd hebben om actief mee te denken in het ontwikkelen van PMC's. Enkele ondernemers hebben al ver doorgevoerde kartuizer-product-ideeën en zijn na het eerste contact al enthousiast aan de gang gegaan. De door de stichting voorgestelde ideeën worden door een aantal ondernemers ook als kansrijk gezien. De contacten met de kunstenaars en hun ideeën over dit project hebben ertoe geleid dat de kunstenaars, behalve voor de PMC's ook hun creatieve inbreng gaan leveren aan de andere projectproducten en de communicatie. Binnen de begroting is geld opgenomen voor de professionele kunstenaars.

2.2.5. Doelgroepen van dit project

- 1) Alle streekbewoners van het nationale landschap Het Groene Woud. Bewoners van het nationaal landschap zijn vnl. de inliggende dorpen met ruim 250.000 inwoners. De omliggende 3 grote steden is nationaal landschap Het Groene Woud hun achtertuin, hierbij gaat het ook nog om bijna 600.000 inwoners. Vele van deze inwoners maken gebruik van de recreatieve netwerken in Het Groene Woud (De omvang van de verschillende netwerken in Het Groene Woud wordt geschat op 400 km skate-, 860 km fiets-, 650 km wandel-, 57 km mountainbike- en 25 km kanoroute (Routebureau Brabant). De beleefbare kartuizerrelicten liggen aan deze wandel- en fietspaden.
- 2) Voor de streekbewoners, meer specifiek de bewoners van de dorpen Boxtel (Liempde, Kasteren), Sint-Oedenrode (Olland), Sint-Michielsgestel (Den Dungen), Vught en Haaren (Esch). In totaal zijn dit er ongeveer 100.000. De kartuizerrelicten liggen in hun directe omgeving. Voor deze inwoners is het onderdeel van hun identiteit, dit geldt het meest voor de kernen Olland en Kasteren. Goed geïnformeerde streekbewoners zijn de belangrijkste waarborg voor behoud van landschappelijke kwaliteiten in de toekomst.
- 3) De bezoekers van buiten de regio (binnen en buiten Nederland) en meer specifiek de bezoekers van de deelregio waarin de kartuizerrelicten zich bevinden, daar zijn ze beleefbaar. Voor het totale nationale landschap Het Groene Woud wordt geschat dat 7,6 miljoen dagtochten plaatsvinden per jaar. Deze (kartuizer-) deelregio is een van de meeste gevarieerde en meest bijzondere voor dagtochten, wij schatten het aantal zeker boven de miljoen. Een aantal van de bezoekers maken gebruik van verblijfrecreatie binnen nationaal landschap Het Groene Woud.
- 4) Economische actoren binnen het nationaal landschap. Via de product-markt-combinaties kan economische spin-off ontstaan vanuit de publicatie of delen daarvan.
- 5) Historisch en/of landschappelijk geïnteresseerden al of niet binnen netwerken. Deze doelgroep kan via de publicatie en de inventaris straks maximaal gebruik van archivalia en kennis die beschikbaar komt. Dit beperkt zich niet tot enkele jaren maar hopelijk vele eeuwen. De archivalia worden zo geconserveerd dat ze over vele eeuwen nog goed gebruikt kunnen worden. Een specifieke groep die tot onze doelgroep gerekend kan worden zijn de geïnteresseerden in cartusiana.

(bovengenoemde cijfers komen o.a. uit "Economische spin off investeringen Meierij" zie website Het Groene Woud)

2.3. Producten van het kartuizerproject

2.3.1. Product 1: Kartuizerkennis verwerven en omzetten in een publicatie & lezingen

Nieuwe bronnen worden onderzocht door gekwalificeerde onderzoekers en zetten de onderzoeksresultaten om in een wetenschappelijk verantwoorde publiekspublicatie op de volgende wijze en met de volgende aandachtspunten:

- De publicatie is publieksvriendelijk zodat hij breed gelezen kan worden maar wel 100% wetenschappelijk verantwoord en gebaseerd op gedegen onderzoek.
- De algemene geschiedenis van het kartuizerklooster, waarbij de geschiedenis tot 1620 en tussen 1655-1665 extra aandacht verdient vanwege de relatie met Sint-Oedenrode (Olland, Houthem, Geelders, Slophoos, Steenoven), Boxtel (Kleinder Liempde), Liempde (Kasteren, Geelders), Haaren (Esch), Den Dungen (Eikendonk), Sint-Michielsgestel (Herlaar) en Vught. Speciaal onderzoek is, behalve voor de algemene geschiedenis ook nodig naar de geestelijke invloed, de prosopografie (persoonsbeschrijvingen van de bewoners) en het goederenbezit.
- Uitgaande van het goederenbezit, kan dan ook bijzondere aandacht besteed worden aan de relatie tussen de kloostergeschiedenis en de huidige relictten van die geschiedenis welke nu nog waarneembaar zijn (kartuizerhoeves op Kleinder Liempde, Kasteren en in Esch, ontginningssporen in de Geelders en het Dommeldal tussen Liempde, Olland en Sint-Oedenrode, kloosterrestanten in Vught).
- dr. J. Sanders gaat de eindredactie doen van deze publicatie. J. Sanders heeft meerdere publicaties met betrekking tot Brabantse kartuizers op zijn naam staan.
- Vertaling van de kroniek van Gerardus Eligius "Annales Cartusiae S. Sophiae" en editie van het onlangs gevonden kalendarium (dodenboek) van kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel. Deze vertaling en editie worden als 2 aparte hoofdstukken in de publicatie opgenomen. Dr. J. Sanders (BHIC), mr. J.A.M. Hoekx, drs. G. Hopstaken en drs. A.M. van Lith-Droogleeve Fortuijn leveren daarvoor de tekst en illustraties aan.
- De internationaal meest bekende kartuizer-onderzoeker prof. dr. James Hogg (Universiteit van Salzburg, Oostenrijk) zal een bijdrage maken over het reilen en zeilen van het Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel te Vught.
- Frans Hendrickx (België, Leuven, ere-academisch bibliothecaris van het Ruusbroecgenootschap Antwerpen) zal een bijdrage te leveren over de boekproductie en boekenbezit van Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel.
- Tom Gaens (Zelem-Halen, België) zal een prosopografische bijlage maken, d.w.z.: een lijst van prioren en procuratoren en een volledige lijst van alle bewoners met biografische gegevens welke betrekking hebben op het Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel.
- Bijzondere aandacht wordt besteed aan de relatie tussen de kloostergeschiedenis en de geschiedenis van Sint-Oedenrode en Liempde.
- Een aantal zegels van te onderzoeken oorkonden zijn nog intact, via deze uitgave worden deze gepubliceerd zodat ze eventueel voor PMC's (Produkt Markt Combinaties) gebruikt kunnen worden.
- De biografieën van de kartuizers uit Sint-Oedenrode en andere dorpen in de omgeving worden in een apart hoofdstuk beschreven door Ger van den Oetelaar.
- Het drukken en verspreiden van het boek zal o.a. gebeuren via VZW Cartusiana (via uitgeverij "Peeters") . Een aparte publicatie over `Het Groot Duijfhuijs` wordt op een populaire manier uitgegeven.
- De betrokken kunstenaars worden bij de vormgeving en communicatie betrokken.

Door de onderzoekers worden minstens twee openbare lezingen, binnen nationaal landschap "Het Groene Woud", gegeven. De bestuursleden verzorgen (in samenwerking met de heemkundekringen en ander partners) daarna jaarlijks gastlessen aan de verschillende basisscholen en het voortgezet onderwijs in Sint-Oedenrode en Boxtel. Het voornemen is om

deze gastlessen buiten te geven rondom de plek van de kloosterstichting of in één van de kartuizerhoeves. Op deze manier wordt de nieuwe generatie in de dorpen rondom het klooster volledig geïnformeerd over een belangrijke drager van de lokale identiteit. De publiekspublicatie garandeert dat de kennis aanwezig blijft en telkens weer opnieuw in de streek gebruikt kan worden ten behoeve van kennisontwikkeling bij toekomstige bewoners maar ook voor het creëren van nieuwe innovatieve PMC's. Dat zal met name gebeuren door de lokaal actieve groepen en de scholen. Het wetenschappelijk gehalte van de uitgave wordt bewaakt door de wetenschappelijke redactie van "Analecta Cartusiana, 250 - Studia in Provincia Teutonica". (zie: <http://www.cartusiana.org/?q=node/1979>)
Geschatte kosten voor dit product: € 50.000,-
Trekker deelproject 1: Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel

2.3.2. Product 2: Inventarisatie en conservering van de juist ontdekte bronnen

Vele honderden jaren zijn de archivalia van het Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel verloren gewaand. De beperkte publicaties waren gebaseerd op restanten van de archivalia. Het onlangs door Jean Coenen ontdekte archief bevat bijna 1000 oude (meestal perkamenten en in het Latijn gestelde) oorkonden waaronder de originele stichtingsakte van het klooster! De vele akten zijn totaal niet geïnventariseerd. Er is een schatting gemaakt van de benodigde tijd voor het maken van regesten (samenvatting van iedere akte, omrekening van de datum naar huidige datering, vermelding van de aanwezige zegels) van deze enorme hoeveelheid archivalia.

Op basis van deze regestenlijst wil het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum te 's-Hertogenbosch) een inventaris van het archief maken en die via Internet voor iedereen beschikbaar stellen. Deze inventaris garandeert een goede benutting door de huidige en latere onderzoekers.

Vervolgens dient het archief materieel verzorgd te worden zodat het de komende eeuwen dezelfde kwaliteit kan behouden. Dat betekent dat de charters gevlakt en gereinigd moeten worden, en de zegels geconserveerd.

Het BHIC heeft zich bereid verklaard de kosten van de inventarisatie (op basis van de regestenlijst) en de materiële verzorging op zich te nemen.

Geschatte kosten voor dit product: € 65.000,-.
Trekker deelproject 2: Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel en BHIC

2.3.3. Product 3: Beleefbaar maken van in het landschap aanwezige kartuizerrelicten

Ook hier zijn de onderzoeksresultaten van belang. Wanneer zekerheid over de stichtingsplek verkregen wordt dan zal via natuurlijke materialen (b.v. gelegde heggen op de Meierijse methode) de plek extra aandacht krijgen. De strenge kartuizerkloosters kende 3 soorten grenzen rondom het klooster [voor het klooster; voor de kloosterlingen m.b.t. het zgn. spatiamentum (wekelijkse 4-uren kloosterwandeling) ; voor de kartuizer-procurator], deze kunnen in het landschap via bijzondere beplanting zichtbaar gemaakt worden. De volgende zaken worden gerealiseerd:

- bijzondere inrichting van de kloosterstichtingsplek
- via bijzondere beplanting zichtbaar maken van de 3 kartuizergrenzen
- een wandelroute die start bij de kloosterstichtingsplek en alle kartuizerrelicten aandoet en het landschappelijk "kartuizerverhaal" vertelt
- De naam Dionysius de kartuizer in Sint-Oedenrode terug laten komen als naamgever voor een straat of een andere bijzondere plek

Na afloop van dit project blijven deze gerealiseerde zaken aanwezig en voor continuïteit (o.a. beheer) zorgt de "Stichting Kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel" in samenwerking met Brabants landschap. De betrokken kunstenaars (zie bijlage 1 en 2) worden bij de vormgeving van de landschapselementen betrokken. Kunstenaar Huub

Thorissen heeft ook al de eerste kunstzinnige uiting gegeven (zie bijlage 7). Binnen de begroting is nog geen geld opgenomen voor de professionele kunstenaars. Indien de ideeën van de kunstenaars de begroting overstijgen wordt, samen met de gemeenten en lokale kunststichtingen, vanuit dit project aanvullende financiering gezocht. Toeristisch wordt het gebied c.q. Het Groene Woud nog aantrekkelijker doordat met deze objecten de leesbaarheid van het landschap toeneemt.

Geschatte kosten voor dit product: € 13.000

Trekker deelproject 3: Stichting Het Groene Woud in uitvoering

2.3.4. Product 4: Het realiseren van productmarktcombinaties (PMC's)

De onderzoekers die product 1) realiseren brengen hun kennis in een groep van frisdenkers waarin met name kunstenaars, plaatselijke ondernemers en Het-Groen-Woud-betrokkenen plaats gaan nemen. Inmiddels heeft zich al een flinke groep ondernemers en een aantal kunstenaars (zie bijlage 1) gemeld die zich actief willen inzetten om mee de PMC's te ontwikkelen. Deze creatieve groep krijgt de gelegenheid om ideeën aan te leveren voor het opzetten van PMC's. Van deze ideeën worden er minstens 3, samen met de ondernemers, uitgewerkt tot economisch rendabele PMC's. Deze PMC's worden door RCE en/of SHGWu verder doorontwikkeld en samen met de kunstenaars en ondernemers op de markt gebracht. Een aantal ideeën zijn al bekend en krijgen ook in deze groep hun aandacht. Voor voorbeelden zie bijlage 6. Ondernemers hebben ook al een beperkte reactie gegeven op deze voorbeelden (zie ook bijlage 6.) Binnen de begroting is geld opgenomen voor de professionele kunstenaars. Indien de ideeën van de kunstenaars de begroting overstijgen wordt, samen met de gemeenten en lokale kunststichtingen, vanuit dit project aanvullende financiering gezocht.

Geschatte kosten voor dit product: € 30.000 (€ 10.000 per PMC)

Trekker deelproject 4: Stichting Roois Cultureel Erfgoed

2.4. Planning

Het project start midden 2010 en wordt afgerond in 2012. De kennisverspreiding via lezingen aan scholen en andere geïnteresseerden en het beheer van de fysieke landschappelijk producten blijven daarna uiteraard doorlopen. Dit op basis van vrijwilligheid onder leiding van Stichting Sinte Sophia van Constantinopel.

2.5. Communicatie

De communicatie van het totale project proberen we maximaal te laten verlopen via de uitwerking van het communicatieplan van "Streekraad Het Groene Woud De Meierij". De keuze daarvoor heeft te maken met de doelstellingen van de streekraad. Enerzijds de gewenste bundeling en anderzijds het marketingconcept van Het Groene Woud. Het project wil nadrukkelijk hoofddoelen van de streekraad uitvoeren (bijvoorbeeld een leesbaar landschap produceren). Het gedeelte waarin wij actief zijn wordt door velen gezien als een van de meeste herkenbare gedeelten van Het Groene Woud. Dat is een reden meer om juist via de streekraad te communiceren en geen eigen communicatiestrategie en/of website op te zetten. Wij hopen ook dat dit voorbeeld ook door andere projecten navolging zal krijgen en dat daardoor het communicatie van Het Groene Woud versterkt zal worden. De betrokken kunstenaars (zie bijlage 1 en 2) en de kunstenaars die nog betrokken gaan worden, worden betrokken bij de communicatie.

2.6. Begroting

De begroting is gedetailleerd uitgewerkt.

BIJLAGE 1.

ONDERNEMERS & KUNSTENAARS DIE NU AL AANGEGEVEN HEBBEN ACTIEF TE WILLEN PARTICIPEREN BIJ HET ONTWIKKELEN VAN PMC'S

LIEMPDE / KASTEREN

Melkveebedrijf P. van de Laar
Kasterensestraat 15
5298 NV Liempde

Camping De Mus'donck
Familie van Beugen
Gemondsestraat 8
5298 NZ Liempde

Adje Janssen (kunstenaar)
Gemondsestraat 16
5298 NZ Liempde

LIEMPDE / overig

Gastenverblijf "De Hopbel & Koevinkje"
M. van Grinsven
Pastoor Dobbeleijnstraat 2
5298 NM Liempde

Meubelmakerij Den Berg
M. Roestenburg
Boxtelseweg 47
5298 VA Liempde

Cultuurlogies Looeind
G. van Laarhoven
Looeind 11
5298 LX Liempde

SINT-OEDENRODE / OLLAND

Imkerij De Linde
M. Mesu
Pastoor Smitsstraat 47
5491 XL Olland

Boelaarshoeve
Henk Lavrijssen
Slophoosweg 1
5491 XR Olland

SINT-OEDENRODE / overig

Fons en Tineke van Boxmeer
Wijngaard "Domaine les Damianes"
Damianenweg 7
5491 TJ Sint-Oedenrode

Camping en Bungalowpark De Kienehoef
F. van Rooij
Zwembadweg 35-37
5491 TE Sint-Oedenrode

Bakkerij Bekkers
Lieshoutseweg 26
5492 HR Sint-Oedenrode (Nijnsel)

BOXTEL

Huub Thorissen (kunstenaar)
Huygensstraat 26
5283 JM Boxtel

Groenvoorziening Oxalis
A. van den Langenberg
Mijlstraat 102
5281 RL Boxtel

BUITEN BOXTEL & SINT-OEDENRODE

Handboekbinderij / Restauratie-Atelier "De Boekelegger"
Abdijstraat 6,
5473 AE Heeswijk-Dinther
tel. 0413-293902

BIJLAGE 2.

ORGANISATIES DIE ACTIEF BETROKKEN WILLEN WORDEN BIJ HET TOTALE KARTUIZERPROJECT

Stichting Brabants Landschap (Haaren)
Marggraff-stichting
Stichting Kunstlicht Boxtel
Kunststichting Sint-Oedenrode
Stichting tot Behoud Cultuurhistorisch Erfgoed Liempde
Heemkundekring Kèk Liemt (Liempde)
Heemkundekring Boxtel
Heemkundekring "De Kleine Meijerij" (Vught en Haaren)
Dorpsraad Olland
Dorpsraad Liempde
Heemkunde Kring De Oude Vrijheid (Sint-Oedenrode)
Heemkundevereniging "Op Die Dunghen" (Den Dungen)
Damiaancentrum Sint-Oedenrode
Gemeente Vught
Gemeente Sint-Michielsgestel
Gemeente Haaren
Gemeente Sint-Oedenrode
Gemeente Boxtel
Stichting Brabantse Bronnen
Paters Assumptionisten Boxtel
Streekraad Het Groene Woud De Meijerij

BIJLAGE 3.

KOSTEN

Projectleiding (15.000 euro)

Publicatie (50.000 euro)

Inventaris & materiële verzorging archief (65.000 euro)

Het onlangs ontdekte archief bevat bijna 1000 oude (meestal perkamenten en in het Latijn gestelde) oorkonden waaronder de originele stichtingsakte van het klooster! De vele akten zijn totaal niet geïnventariseerd. Er is een schatting gemaakt van de benodigde tijd voor het maken van regesten (samenvatting van iedere akte, omrekening van de datum naar huidige datering, vermelding van de aanwezige zegels) van deze enorme hoeveelheid archivalia. Om deze hoeveelheid via een professioneel bureau te laten inventariseren lijkt onbetaalbaar. Wij hebben voor een interne oplossing gekozen omdat binnen de stichting ook de vereiste expertise beschikbaar is.

Op basis van deze regestenlijst wil het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum te 's-Hertogenbosch c.q. rijksarchief) een inventaris van het archief maken en die via Internet voor iedereen beschikbaar stellen. Deze inventaris garandeert een goede benutting door de huidige en latere onderzoekers.

Vervolgens dient het archief materieel verzorgd te worden zodat het de komende eeuwen dezelfde kwaliteit kan behouden. Dat betekent dat de charters gevlakt en gereinigd moeten worden, en de zegels geconserveerd. Dit is zeer specialistisch werk. Het werk wordt door het BHIC uitgevoerd.

Vrijwilligersuren partners (26.000 euro, 1300 uren)

Afgesproken is dat de verschillende partners van een urenvergoeding afzien en dat wordt verantwoord aan de batenzijde als eigen bijdrage. In totaal gaat het om (geschat) 650 uren in 2 jaren c.q. ruim 430 uren per jaar over 3 jaren:

- 1300 uren voor het uitvoeren van de verschillende projecten door het bestuur en minstens de volgende vrijwilligersorganisaties c.q. partners: schrijverscollectief 'Broneditie kartuizers van Sint Sophia', Stichting Roois Cultureel Erfgoed en Stichting Het Groene Woud in uitvoering. Ook voor de publicaties welke VZW Cartusiana verzorgd (geschat: 250 uren Tom Gaens; 425 uren Frans Hendrickx; James Hogg 150 uren) Tom Gaens doet het onderdeel prosopografie, Frans Hendrickx levert artikel over boek- en handschriftenproductie (kopieerwerk), productie van originele werken (spiritueel-literaire arbeid), bibliotheek)
- Daadwerkelijk zullen de verschillende partners uiteraard veel meer uren besteden. Vanwege het vele administratieve werk dat een correcte urenverantwoording vraagt is gekozen voor een beperkt aantal uren zodat niet elke vrijwilligersorganisatie daarmee belast hoeft te worden.

De urenvergoeding is volgens gangbare normen gewaardeerd op 20 euro/uur.

Vrijwilligersuren ondernemers (10.000 euro, 500 uren)

Afgesproken zal worden dat participerende ondernemers van een urenvergoeding afzien en dat deze wordt verantwoord aan de batenzijde als eigen bijdrage. In totaal gaat het om 250 uren per jaar. Deze uren zijn als volgt verdeeld:

- 125 uren voor de 5 PMC-bijeenkomsten (per bijeenkomst worden 10 ondernemers verwacht)
- 125 uren voor verder uitwerken (bijvoorbeeld op het bedrijf) van de verschillende PMC's. Daadwerkelijk zullen de verschillende ondernemers op dit onderdeel veel meer uren besteden. Vanwege het vele administratieve werk dat een correcte urenverantwoording vraagt is gekozen voor een beperkt aantal uren zodat niet elke ondernemer daarmee belast hoeft te worden.

De urenvergoeding is volgens gangbare normen gewaardeerd op 20 euro/uur.

Onkosten (4.000 euro, 2000 euro /jaar)

De vrijwilligerskosten die niet direct onder één product te brengen zijn, zijn binnen dit budget opgenomen. Het zijn vooral bestuurskosten.

Om het totale tot een succes te maken worden veel bijeenkomsten georganiseerd. Dit heeft consequenties voor directe onkosten van de bestuursleden e.d. In dit budget zitten de eventuele kilometervergoedingen, de huur van de ruimten, het aanbieden van een kop koffie enz. De stichting gaat er van uit dat niet alle deelnemers (vanwege het doel) behoefte hebben aan kilometervergoeding. De onkosten die behoren bij de verschillende producten zitten binnen de gedetailleerde productbegroting.

Productie publicatie (totaal 3.000 euro)

Het onderzoek zal resulteren in een publieksvriendelijke wetenschappelijk verantwoorde publicatie. Deze publicatie zal o.a. uitgegeven worden binnen de serie "Analecta Cartusiana, 250 - Studia in Provincia Teutonica". VZW Cartusiana verzorgt deze serie. Het betreft hier een aanvullend bedrag en niet de totale productiekosten die veel hoger liggen (geschat 25.000 euro).

Landschapsvoorzieningen (totaal 13.000 euro)

Juist het kartuizerlandschap kan versterkt worden. Het betreft zeer veel hectaren in een zeer gevoelig gebied waarbij gebruikt gemaakt gaat worden van autochtoon plantmateriaal en oude vlechttechnieken. In totaal verwachten wij 10.000 euro uit te geven voor het vele plantmateriaal op minstens 4 verschillende locaties (Olland, Geelders en bij minstens 2 kartuizerrelicten, per locatie ruim 1000 planten/struiken). 3000 euro zal gebruikt worden voor extra deskundig advies (o.a. kunstenaars) vanwege de ecologisch en cultuurhistorisch gevoelige locaties.

Product-Markt-Combinaties (30.000 euro)

Op dit moment is er al een veelheid aan belangstellende ondernemers. Samen met de ondernemers zullen minstens 3 PMC's ontwikkeld worden. Per PMC wordt uitgegaan van (gemiddeld) 10.000 euro. Hierbij gaat het vooral om de doorontwikkeling van wellicht meerdere concepten. Indien bijvoorbeeld de ondernemers kiezen voor een Dommel-chartreuse (alcoholische drank c.q. likeur) dan zal bijvoorbeeld via de afdeling levensmiddelentechnologie van de HAS te 's-Hertogenbosch of via Landbouwniversiteit Wageningen onderzoek gedaan worden met betrekking tot een aantal aspecten bijvoorbeeld:

- welke kruiden (uit Het Groene Woud) zijn wel/niet te gebruiken?
- hoe is de invloed op de smaak van de verschillende kruiden?
- wat zijn de productiekosten?
- wellicht uitvoeren van een proefproductie?
- deze proefproductie dient bij consumenten getest te worden
- op welke manier kan het product in de markt gezet worden?
- Wie kan en mag produceren?

- Etc.

Dit onderzoek én de aanschaf van materiaal brengt kosten met zich mee. In bijlage 6 is een ander voorbeeld uitgewerkt, met weer andere soorten kosten.

Wij verwachten bij deze PMC's ook een positieve instelling van de participerende onderwijsinstellingen. Dit gezien hun doelstellingen en hun lesprogramma.

BATEN

Vrijwilligersuren partners (26.000 euro, 1300 uren)

Afgesproken is dat de verschillende partners van een urenvergoeding afzien en dat wordt verantwoord aan de batenzijde als eigen bijdrage. Uitleg zie bij "kosten".

Vrijwilligersuren ondernemers (10.000 euro, 500 uren)

Afgesproken zal worden dat participerende ondernemers van een urenvergoeding afzien en dat deze wordt verantwoord aan de batenzijde als eigen bijdrage. Uitleg zie bij "kosten".

Bijdrage via "Ontwikkelingsplan Leader De Meierij 2007-2013" (55.000 euro)

Dit project voldoet goed aan de doelstellingen van de provinciale Leader zoals deze verwoord zijn in het ontwikkelingsplan (uitleg zie boven). Dit project dient meerdere beleidsdoelen vandaag dat aan meerdere fondsen een bijdrage is gevraagd. De bijdrage voor de provinciale Leader bedraagt bijna 25% en is net iets minder als de door ons en onze partners gegenereerde eigen bijdrage (61.000 euro is bijna 28 %).

Beleidsregel Cultureel Erfgoed / Schatten van Brabant (10.000 euro)

Dit project voldoet goed aan de doelstellingen van Beleidsregel Cultureel Erfgoed zoals deze verwoord zijn (zie bijlage 4). Dit project dient meerdere beleidsdoelen.

Diverse fondsen (totaal 32.000 euro)

Diverse kleinere bijdragen zijn aangevraagd voor in totaal 32.000 euro. De bezuinigende gemeenten hebben dit project niet in hun meerjarenbegroting opgenomen maar wij verwachten wel stimuleringsbijdragen van deze zelfde gemeenten. Inmiddels is een bijdrage van de gemeenten Boxtel, Vught en Sint-Oedenrode, en van Stichting tot Behoud Cultuurhistorisch Erfgoed Liempde definitief toegezegd. De gevraagde bijdragen van de gemeenten zijn niet hoog, maar het is in dit tijdsgewricht niet mogelijk om grotere bijdragen van de gemeenten te verlangen. Elke gemeente staat voor een gigantische bezuinigingsopgave vanwege de fikse korting op het gemeentefonds. Niet-begrote projecten hebben daar een zeer lage slagingskans omdat gemeenten zelfs begrote projecten zullen moeten annuleren. De bijdrage die wij van de gemeente vragen is op dit moment het maximaal haalbare. Een voorbeeld van andere fondsen is het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant. Dit fonds heeft ook 10.000 euro toegezegd.

Bijdrage aan productie publicatie VZW Cartusiana (totaal 3.000 euro)

Het onderzoek zal resulteren in een publieksvriendelijke wetenschappelijk verantwoorde publicatie. Deze publicatie zal o.a. uitgegeven worden binnen de serie "Analecta Cartusiana, 250 - Studia in Provincia Teutonica". VZW Cartusiana draagt volledig zorg voor het uitgegeven van de publicatie. De afgesproken aanvullende kosten voor het drukken en verspreiden van deze publicatie zijn € 3.000,- (incl. BTW). VZW Cartusiana heeft verklaard deze kosten op zich te willen nemen.

Stichting Streekrekening Het Groene Woud (totaal € 55.000 euro)

Dit streekfonds heeft als doelstelling om de kernkwaliteiten van het nationaal landschap Het Groene Woud te versterken, daarbij heeft dit fonds de voorkeur voor concrete resultaten. Dit project gaat juist over de kern van deze landschappelijke kernkwaliteiten en draagt er zorg voor dat het effect van dit project langjarig zal zijn. Wij hopen natuurlijk op eenzelfde PMC-kwaliteit als waar destijds het spelt-project op hoopte. Wanneer we dat voor elkaar krijgen is er echt een langjarig én duurzaam effect. Andere concrete resultaten zijn natuurlijk een openbaar én toegankelijk archief, de publicatie en de landschappelijke versterkingen van de relictten in het landschap en in of rondom de kartuizer-hoeves. Stichting Streekrekening heeft inmiddels positief besloten.

Bijdrage BHIC (inventaris & materiële verzorging) (totaal 25.000 euro)

Het BHIC heeft zich bereid verklaard de kosten van de inventarisatie (op basis van de regestenlijst) en de materiële verzorging op zich te nemen. Het bisdom (eigenaar van het archief) is bereid het archief voor een langere periode in bewaring te geven aan het BHIC.

Subsidie landschapselementen (totaal 5.000 euro)

Binnen het nationaal landschap Het Groene Woud worden via Brabants Landschap verschillende provinciale landschappelijke regelingen uitgevoerd die over het algemeen uitgaan van een subsidie van 50-70%. Wij verwachten voor minstens 10.000 euro aan plantmateriaal te kopen, vandaar deze 5000 euro aan subsidiebijdrage.

BIJLAGE 4

RELATIE MET DE DIVERSE REGIONALE PROGRAMMA'S

1. Relatie met provinciaal programma "Schatten van Brabant"

Door dit project wordt voldaan aan de doelstelling n.l. "Het ondersteunen van activiteiten die op een originele manier de betekenis van het verleden verbinden aan de actualiteit". Het project bestaat uit bijna letterlijk "schatgraven", n.l. pas ontdekte bronnen worden publiek gemaakt én deze informatie wordt gebruikt om (samen met creatieve en economische actoren) nieuwe economische dragers te vinden voor het nationaal landschap Het Groene Woud. Door deze methodiek worden innovatieve PMC's gerealiseerd, vernieuwingsprojecten waarin de betekenis van het verleden voor het heden tot uiting komt. De "onderzoek-professionals" worden verbonden met de creatieve en economische professionals met een innovatief resultaat. Daarnaast wordt het historisch landschap leesbaarder gemaakt. Behalve de professionals worden uiteraard de lokale gemeenschappen niet vergeten. Zij zijn de dragers van de huidige cultuur en zij worden de dragers van hetgeen met dit project aan de toekomst gegeven wordt.

2. Relatie met GMJP "Het Groene Woud en de Meierij" 2009-2013

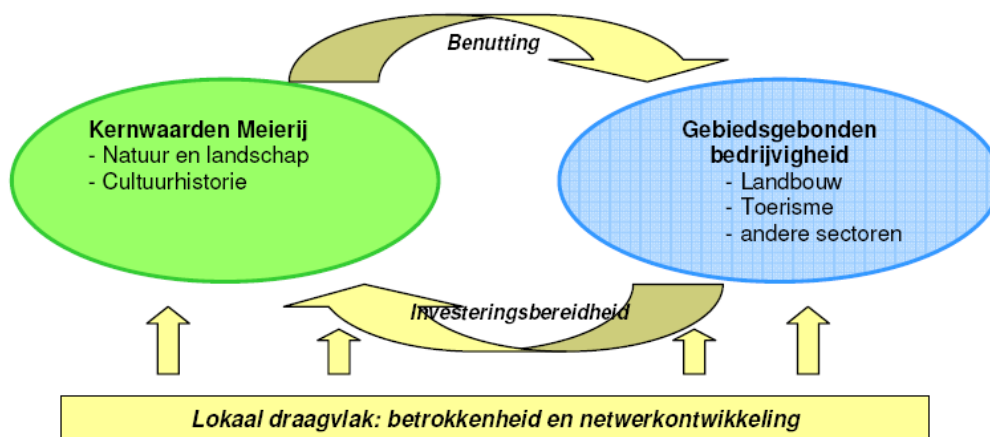
Het GMJP (gebiedsmeerjarenprogramma) is door alle streekraad-partners geaccordeerd. Dit project heeft een directe relatie met het GMJP "Het Groene Woud en de Meierij" 2009-2013. Allereerst heeft dit project een directe relatie met één van de drie hoofddoelstellingen van het GMJP namelijk "een goed leesbaar landschap". Verder behoort dit project onder het hoofdthema 3 en 6 (landschap en cultuurhistorie en wel specifiek onder GMJP-code LG.30.10 "areaal waar maatregelen zijn genomen t.b.v. versterking en herstel landschap en cultuurhistorie; wonen, werken en leefbaarheid en wel specifiek onder GMPJ-code LG.60.30 "aantal gerealiseerde projecten / initiatieven gericht op het stimuleren economische ontwikkeling op platteland). In het GMJP wordt ook aandacht gevraagd voor een brede duurzame ontwikkeling waarbij planet-aspecten gecombineerd worden met profit-aspecten en de sociaal-culturele agenda. De combinatie van innovatieve samenwerking en te realiseren producten voldoet aan die brede duurzaamheidsopgave. Ook kennisontwikkeling (m.n. ten dienste van de kernkwaliteiten) wordt van groot belang geacht. Binnen dit project is kennisontwikkeling de belangrijkste basis.

3. Relatie met "Ontwikkelingsplan Leader De Meierij 2007-2013"

Dit project is een voorbeeld van de uitwerking doelstelling van het Ontwikkelingsplan op pagina 10:

"Doelstelling is dan ook om de natuurlijke en culturele waarden in de Meierij te versterken met het oog op onder meer leefbaarheid en kwaliteit van natuur en landschap, maar dit hand in hand te laten gaan met duurzame economische ontwikkeling van het gebied. De wederzijdse afhankelijkheid is immers groot: natuurlijke en culturele waarden kunnen op allerlei manieren een belangrijke basis voor economische activiteiten vormen. Andersom geldt dat economische benutting van deze waarden op haar beurt duurzaam draagvlak en investeringsbereidheid genereert voor natuur en cultuur".

In dit project worden de waarden die behoren bij de identiteit van het gebied versterkt en de regionale economische ontwikkeling krijgt een extra kans voor het ontwikkelen van innovatieve productmarktcombinaties (PMC's). De tekening op pagina 10 van het OP (zie onder) vormt de basis voor dit project.

Vanwege de sterke samenhang tussen versterking kernwaarden, kennisontwikkeling en regionale economische ontwikkeling valt dit project zowel binnen thema 1 (Gebiedsgebonden stimulering bedrijfsleven) als thema 2 (Herstel en versterking van natuurlijke en culturele gebiedswaarden).

Voor wat betreft thema 1 wordt aandacht besteed aan de drie belangrijkste subthema's binnen dit thema n.l. branding, verbrede landbouw en streekgebonden, kleinschalige maakindustrie en toerisme en recreatie. Bij de uitwerking van de PMC's zal duidelijk worden welk subthema de overhand krijgt. Dat bepalen de regionale ondernemers.

Voor wat betreft thema 2 wordt vooral aandacht besteed aan het subthema cultuurhistorie, bij de uitvoering van product 2 (zie onder) zal ook subthema biodiversiteit aandacht krijgen, o.a. door het gebruik van autochtoon plantmateriaal.

Een aantal in het Ontwikkelingsplan genoemde voorbeeldprojecten (thema 2) passen goed bij dit project, zeker de voorbeeldprojecten die uitgaan van een combinatie van samenwerking, kennisontwikkeling en versterking cultuurhistorie.

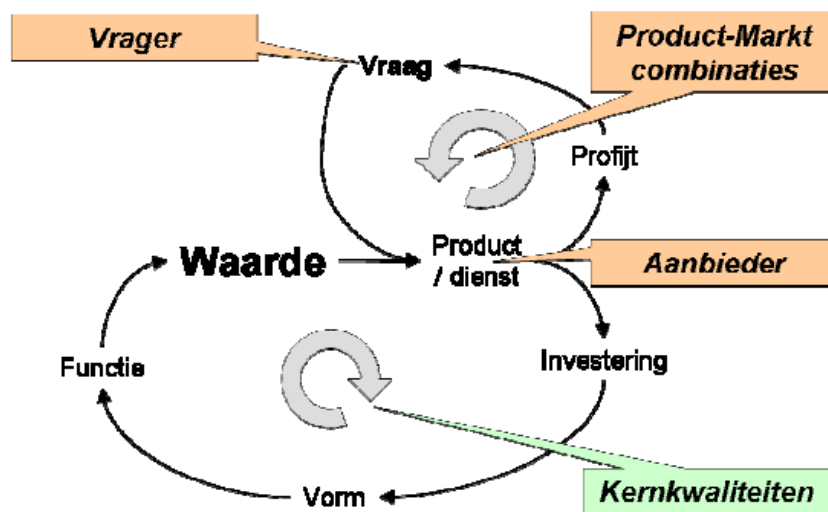
Het Ontwikkelingsplan spreekt op pag. 19 ook van "Een ander belangrijk onderdeel is het stimuleren van kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en waardering voor het cultureel erfgoed onder inwoners en ondernemers" Beter kan dit project niet samengevat worden.

Bij het vaststellen van de kernkwaliteiten in 2009 door de "Streekraad Het Groene Woud en De Meierij" werd ook bovenstaande methodiek als voorbeeld gebruikt (pag. 1 en 5. van "Quick scan kernkwaliteiten Het Groene Woud") om regionale economie te stimuleren.

De aanpak van dit project kan als voorbeeld gebruikt worden voor andere initiatieven, zowel binnen als buiten de regio.

4. Relatie met de visie op kernkwaliteiten (d.d. 23 september 2009)

Dit project is een schoolvoorbeeld van de manier waarop volgens de streekraad met de kernkwaliteiten omgegaan zou moeten worden. Letterlijk geeft de visie aan "Feitelijk gaat het om het op gang brengen van een proces van waardecreatie, met als resultaat een aantal producten of diensten". In onderstaande figuur uit die visie wordt dit weergegeven.

Het geeft ook op een geabstraheerde manier aan hoe dit project werkt. In samenwerking met de ondernemers worden de PMC's geformuleerd en uitgewerkt. Via Coöperatie Het Groene Woud wordt uit de PMC's verkregen economische waarde weer voor een gedeelte geïnvesteerd in de kernkwaliteiten.

BIJLAGE 5.

Korte geschiedenis klooster Sinte Sophia van Constantinopel

Door zijn schenking bij testament van goederen in Olland en in andere plaatsen van de Meierij, legde in juli 1465 Ludolf van de Water, een kanunnik van de Sint Jan in 's-Hertogenbosch, de grondslag voor de stichting van een Kartuizerklooster in het land van de Dommel. Voor het stichtingsplan werd de meest beroemde Nederlandse kartuizer Dionysius van Ryckel, die monnik was van het Roermondse kartuizerklooster, geraadpleegd. Over Dionysius werd gezegd dat hij het meest volkomen type van de godsdienstige enthousiast van de late middeleeuwen was. Hij voerde een onbegrijpelijk energetisch leven. Hij verenigde in zich de vervoeringen van de grote mystieken, de strengste ascese en de steeds dieper gaande inzichten van de spirituele ziener met een enorme werkzaamheid als theologisch schrijver en als geestelijk raadsman. Maar ook belangrijk is de rol die hij gespeeld heeft in het openbare leven van zijn tijd. Hij had herhaaldelijk relaties met het huis van Bourgondië en trad op als raadsman van Philips de Goede en later van Karel de Stoute. Ook hertog Arnold van Gelre, die ernstig overhoop lag met zijn zoon en erfgenaam, adviseerde hij. Niet alleen vorsten, ook tal van edelen, geestelijken en burgers vroegen hem voortdurend om raad en hij gaf talloze oplossingen. Dionysius schreef een bijna volledige bibliotheek aan boeken. Onder het rectoraat van deze Dionysius de Kartuizer vond in 1465-1466 de bouw plaats van een bescheiden klooster (kapel en vijf cellen) in Olland, waarschijnlijk vlak in de buurt van de Dommel. Men denkt dat dat gebeurde op "den Bult", een perceel grond gelegen aan de Dommel te Olland. De plek is terug te vinden als het fietspad van Liempde naar Olland via de Herscheweg wordt gevolgd. Na de brug over de Dommel is er een haakse bocht naar links en even verder een naar rechts en bij deze laatste bocht bevindt zich een bos. Hier was het klooster misschien gevestigd. (Schriftelijke bronnen die de exacte plek aanduiden hopen we in dit onderzoek te vinden). De eerste bewoners waren 5 personen waaronder 3 monniken. De bewoners zijn er niet lang gebleven. Ze vertrokken naar Den Dungen en Vught. In 1469 vertrok Dionysius. (Vanwege zijn enorme bibliografie heeft Dionysius zeker ook boeken in dit klooster geschreven, ook dat wordt onderzocht). De kartuizers bleven gronden in Olland (Houthem), Sint-Oedenrode en Kasteren aankopen zodat hun bezit op de stichtingsplaats bleef toenemen. Tijdens de godsdienstoorlogen verbleven de monniken afwisselend in Den Bosch, Sint-Michielsgestel, Esch en Boxtel. In de 17de eeuw werd het leven voor de kartuizers ernstig bemoeilijkt en uiteindelijk verhuisden zij naar Antwerpen waar zij in 1783 onder keizer Jozef II opgeheven zijn. Het Antwerpse huis bleef optreden als rechthebbende op de goederen van het voormalige Vughtse klooster. Na de vrede van Münster (1648) is er een geschil ontstaan tussen het klooster van Sancta Sophia te Antwerpen en de Staten-Generaal van de Republiek over de eigendomsrechten van het vroegere kartuizerklooster. Na een langsepende gerechtelijke procedure werd in 1658 een compromis bereikt, waarbij is overeengekomen dat de kartuizers tegen betaling van het enorme bedrag van 55.000 gulden aan de Staten-Generaal als eigenaars van de goederen werden erkend. Mede om de nodige financiële middelen te vergaren voor de betaling van het vereiste bedrag aan de Staten, werden tussen 1658 en 1663 het voormalige Sancta Sophia in Vught inclusief alle onroerende goederen – ook die in Boxtel, Liempde en Olland – verkocht.

BIJLAGE 6.

Voorbeelden daarvan zijn:

- de productie van Het-Groene-Woud-chartreuse, in Het Groene Woud zijn meer dan genoeg kruiden aanwezig om zo'n drank te produceren. Met behulp van de afdeling levensmiddelentechnologie van Helicon-Boxtel of de HAS-Den Bosch zou een unieke drank ontwikkeld kunnen worden. De Rooise slijter (Van Boxmeer) heeft al aangegeven dit product mee te willen ontwikkelen.
- productie én gebruik van perkament in oude en nieuwe toepassingen. (Perkament werd door de kartuizers veel gebruikt daar kartuizers veel boeken schreven en ook veel boeken kopieerden).
- het geven van workshops "maken van perkament"
(<http://www.dedas.com/parchment/nl/recept.html>)
- op de markt brengen van kartuizerkleding
- Middeleeuwse schrijfmaterialen op de markt brengen incl. daaraan gekoppelde workshops.
- meerdaagse kartuizerarrangementen door recreatie-ondernemers, waarbij het dagelijkse zeer strenge leven van de kartuizer beleefd kan worden (wellicht in samenwerking met Damiaanstichting in Olland die ook aandacht zou kunnen besteden aan het religieuze en mystieke gedeelte) De Boxtelse ondernemer Van den Langenberg (Oxalis) heeft al aangegeven dit product te ontwikkelen naar een commercieel HGW-product.
- meerdaagse kartuizerarrangementen door recreatie-ondernemers, waarbij met name informatieoverdracht plaats vindt over het kartuizerleven en over de plaatselijke kartuizerrelicten. (de naam van deze PMC zou gerelateerd moeten zijn aan de maandagmiddagwandeling van de kartuizers, het zgn. spatiamentum waar alle monniken aan deelnemen).
- Het reproduceren van de mooiste waszegels en deze vermarkten (de waszegels kunnen inspiratie zijn voor kunstwerken of andere producten).
- Het maken van fietsroutes en wandeltochten met daaraan verbonden arrangementen.

Behalve commercieel aantrekkelijke PMC's zal ook de aandacht gericht worden ook het wezen van het kartuizerleven (soberheid, contemplativiteit, eenzaamheid, oorspronkelijkheid) te laten terugkomen binnen nationaal landschap Het Groene Woud.

Samen met de ondernemers worden de PMC's zover als mogelijk doorontwikkeld. Dit heeft o.a. te maken met het financiële budget. De doorontwikkelde PMC wordt daarna overgedragen aan de ondernemers die daadwerkelijk een bijdrage geleverd hebben aan de totstandkoming.

Uitgewerkt voorbeeld (wanneer ondernemers kiezen voor deze PMC):

Perkament:

Inleiding

Het vervaardigen en gebruiken van hoogwaardig perkament is een oud ambacht dat sterk verbonden is met kloosters en verloren dreigt te gaan. Door deze vaardigheid bij te brengen en eventueel te combineren met gebruik van schapen (de huidenleverancier) als instrument voor landschapsbeheer gaan er mogelijkheden ontstaan om de kloosteridentiteit (landschap & relicten) te combineren met opbrengsten/kostenreductie en werkgelegenheid.

Beoogde resultaten

- herintroductie ambacht perkament maken
- workshops "perkament maken"
- productie van perkament
- nieuwe toepassingen van perkament
- vermarkten van perkamentproducten

Mogelijk afgeleide resultaten

- Natuurbegrazing door Kempische Heideschape
- nieuwe toepassingen van perkament

Benodigde extra partners

- Kloosterorden die nu nog veel kennis rondom perkament bezitten (b.v. Norbertinessen in Oosterhout)
- Scholen (Helicon, HAS-Den Bosch)
- Kloosterorden die nu nog perkament gebruiken in hun zelfstandige uitgeverij (Norbertijnen in Averbode en Heeswijk)

Werkwijze

Het budget van 10.000 euro zou besteed worden aan het uitproberen van feitelijke perkamentproductie; marketingonderzoek; uitproberen nieuwe technieken etc.; terugkoppeling met ondernemers; bezoek uitgeverijen m.b.t. perkamentafname; zoeken van pilots (b.v. een uit te geven boek waar perkament in gebruikt kan worden)

BIJLAGE 7.

